

МОДЕЛЬ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ПО АКТИВАЦІЇ ЛЮДЕЙ НА СХОДІ УКРАЇНИ

Розроблено і імплементовано в рамках проекту «Модель соціального обслуговування та медичної допомоги в Донецькому регіоні України»

м. Маріуполь 2020 рік
БФ «КАРИТАС МАРИУПОЛЬ»

У посібнику викладено методики які призначені для НДО, які здійснюють діяльність проектів соціальної направленості де метою буде активація людей до праці в соціальній сфері або розвиток локальних громад з аналогічною метою діяльності. Методики містять інформацію чотирьох ключових напрямків: соціальному, психо-соціальному, медичному та бухгалтерсько-юридичному.

Ціль даної моделі об'єднання чотирьох напрямків та передача досвіду, зібраної інформації в ході реалізації проекту за два роки 2019/2020 в селах Волновахського району Донецької області України. Практична актуалізація може змінюватися в залежності від регіону, соціально - економічного рівня життя та інших важливих факторів які суттєво впливають на практичну підготовку населення для виконання соціально важливої роботи в своїх населених пунктах.

Для досягнення основної мети, а саме практичного заохочення населення грати соціальну роль в своєму селі та розглядати це як джерело доходу, потрібен комплексний підхід який розтягнутий на етапи та в певному часі для виконання кожного окремого компоненту методики які доповнюють один одного роблять повну картину здібностей населення до цієї роботи.

Людина в центрі уваги. Вона проживає в населеному пункті зі зруйнованою соціальною інфраструктурою від наслідків економічного руйнування регіону за останні 25 років. Безробіття та відток молоді в пошуках роботи, мінімальний соціальний дохід з боку держави. Відсутність заощаджень робить неможливим міграцію в інші міста країни та суттєво скорочує можливість покривати всі нагальні потреби існування роблячи вибір між необхідним харчуванням або придбанням ліків або палива для обігріву оселі. Важко навіть уявити, що відчуває ця людина : самотність, безвихідність, приреченість.

Розуміння всієї картини та почуттів людей приходить з досвідом роботи в благодійній сфері. Кожного дня співробітники благодійного фонду отримують досвід розуміння поточної ситуації, її руйнівного впливу на життя людини та необхідність невідкладних змін для вирішення соціальних реформ та заохочення населення до взаємодопомоги тагуртування навколо гострих проблем свого населеного пункту.

Перший та найважливіший є розділ **ПСИХО-СОЦІАЛЬНОГО НАПРЯМКУ**. Він в першу чергу, допомагає стабілізувати психо-емоційний стан людини. Показує їй шляхи боротьби зі своїми страхами, нове та правильне бачення ситуації. Це складний шлях де дуже важливий індивідуальний підхід :- *«Всі щасливі люди схожі один на одного, кожен нещасний, нещасний по-своєму»*. Час, витрачений на психо-соціальну допомогу кожній людині, буде індивідуальним. Дуже важливий системний, постійний підхід та постійний контроль ментального стану. Тільки після психологічної стабілізації, психолог може переходити до розробки методів мотивації людини на подальші дії.

Одночасно з роботою психолога необхідно шукати види діяльності для населення які зможуть швидко адаптувати людей в нових умовах з впевненістю своїх здібностей. Один з таких видів діяльності – це надання соціальних послуг вразливим верстам населення в населеному пункті.

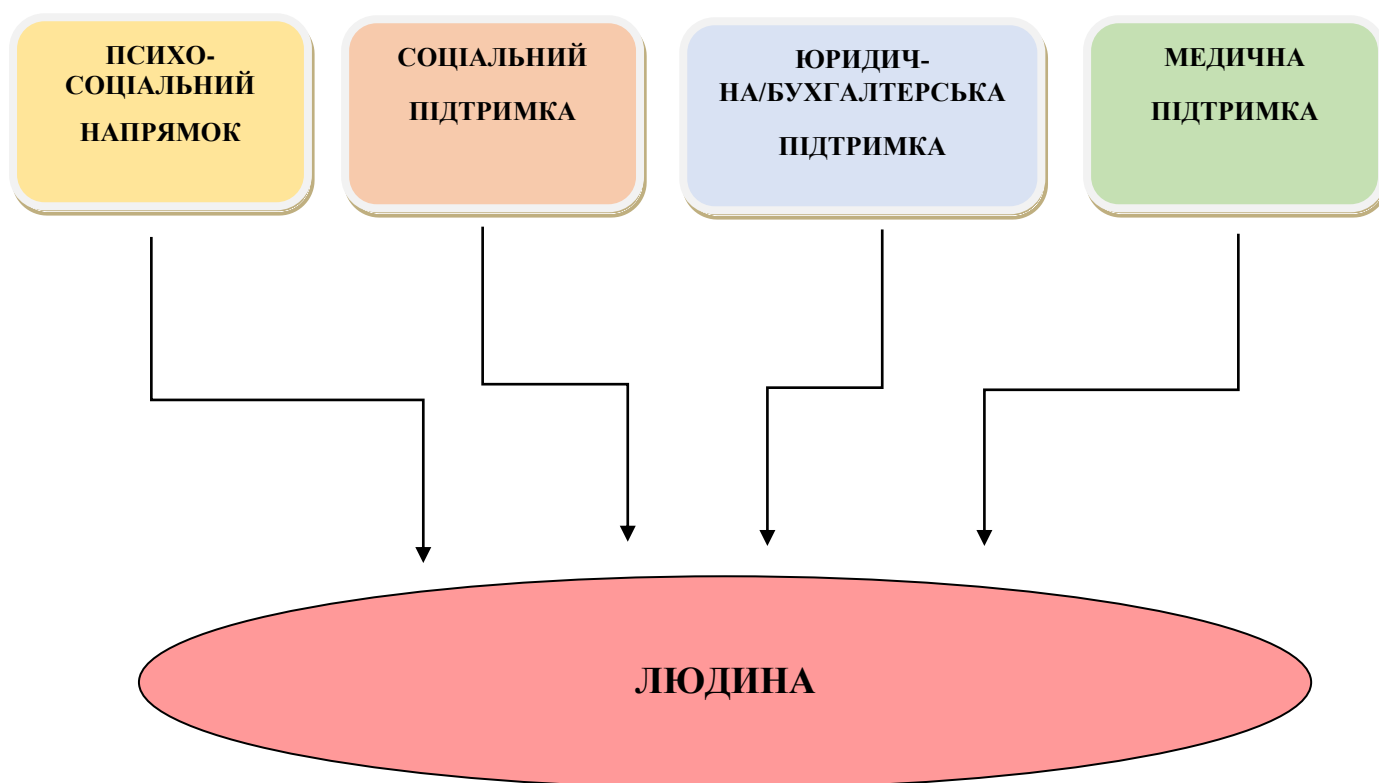
Система соціального захисту населення, це саме слабке місце в економіці України. Низька заробітна плата державних соціальних працівників, відсутність чітких методик та мінімальних установлених державою стандартів - це тільки мала частина проблем у цьому напрямку. Наявні державні соціальні працівники не можуть охопити всю кількість бажаючих серед старого та непрацездатного населення для надання соціальних послуг. В цієї ситуації на першу чергу повинне виходити згуртованість населення для взаємодопомоги. Люди які проживають поруч можуть краще піклуватися за тими, хто потребує цього. Розділ **СОЦІАЛЬНОГО НАПРЯМКУ** дає рішення для координації та освоєння базових навичок соціальних послуг. Завданнями цього розділу є навчання, передача досвіду та супровід людей в період отримання азів нової спеціальності.

Базова освіта в Україні не приділяє уваги надання людини базової юридичної та бухгалтерської інформованості. Розділ **БУХГАЛТЕРСКО-ЮРИДИЧНОГО** напрямку дає стислу систематизацію базової інформації яка необхідна людині в орієнтації виконання соціальних послуг. Фахівці фонду провели відповідне тестування людей та підготували необхідну інформацію, яка прискорив процес навчання та освоєння цього матеріалу.

Розділ **МЕДИЧНОГО НАПРЯМКУ** - займає істотну частину часу навчання. Знання людей ро-

зрізнені та не системні, але плата за помилки, найвища та незворотна. Цьому необхідно приділити максимальну увагу, тому дуже часто потрібно не вчити новому, але коригувати старі сформовані роками помилкові знання. Дуже часто літні люди, інваліди, люди з різного роду захворюваннями потребують спеціального догляду. Чіткий план на випадок надзвичайної ситуації, знання своїх дій та можливостей - це означає бути добре підготовленим до екстрених ситуацій. Допомога в прийомі ліків, виклик швидкої допомоги, правильні відповіді диспетчеру, основи харчування, гігієни, ведення документації, правильне використання медичних вимірювальних приладів – це тільки маленький обсяг знань по цьому напрямку. Передача цих знань та навичок – складний, тривалий процес який повністю доповнює загальну картину формування працівника з надання соціальних послуг.

Систематизація та вірна подача інформації, допомога в практичній адаптації, супровід на всіх етапах навчання - це є комплексний підхід, який дозволяє активувати людей та надихнути їх до придбання та виконання нової спеціальності. Відсутність одного з розділів може розірвати комплексний підхід до мотивуючого навчання в ході виконання проекту.

Документ містить підбір досліджень, думок експертів, результати поїздок, дискусій. Цю роботу провели представники БЛАГОДІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «ПАРАФІЯЛЬНИЙ БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД «КАРІТАС МАРІУПОЛЬ», а саме: Директор о. Ростислав Спринюк; Керівник проекту Тарас Артеменко; Соціальний працівник Володимир Плюснін; Психолог Євгенія Ступник; Юрист Марина Чуйко; Бухгалтер Олена Бутко; Медичний консультант Олександр Гонтарев. тренер Товариства Червоного Хреста України Надія Ямненко, тренер Альона Куровська

Директор БЛАГОДІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «ПАРАФІЯЛЬНИЙ БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД «КАРІТАС МАРІУПОЛЬ», хотів би висловити велику подяку Міністерству закордонних справ Польщі «ПОЛЬСЬКА ДОПОМОГА» та Благодійному фонду «Мост Солідарності».

ВСТУП	5
I. СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА	
1.1 Основні терміни та визначення понять соціальної роботи.....	6
1.2 Відбір фахівця по наданню соціальних послуг (ФНСП)	7
1.3 Процес навчання ФНСП	7
1.4 Відбір отримувачів соціальних послуг	8
1.5 Укладання договору про надання соціальної послуги догляду вдома	8
1.6 Кваліфікаційно – методичний супровід та період досліджень (КМС та ПД)	9
1.7 Аналіз досліджень. Створення ГО, видача благодійної допомоги, Підтримка ГО ..	10
II. ПСИХО-СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА	
2.1 Вступ	11
2.2 Мета та завдання психологічного супроводу	11
2.3 Підготовчий етап	12
2.4 Навчально – тренінгова підготовка ФНСП	12
2.5 Психологічний супровід під час професійної адаптації	12
2.6 Розробка методології дослідження мотиваційної сфери ФНСП	13
2.7 Розробка корекційних і додаткових інформаційно – тренінгових програм з метою підвищення особистісної та професійної ефективності	16
III. ЮРИДИЧНА ПІДТРИМКА	
3.1 Актуалізація проблеми	17
3.2 Етапи юридичного аспекту впровадження проекту	19
3.3 Навчання ФНСП	19
3.4 Юридичні консультації ФНСП та супровід їх діяльності	21
3.5 Другий етап навчання ФНСП	22
3.6 Юридичний супровід при реєстрації суб'єктів цивільного права	24
3.7 Проведення навчань для ГО	26
IV. МЕДИЧНА ПІДТРИМКА	
4.1 Актуалізація проблеми	29
4.2 Мета та завдання медичного супроводу	29
4.3 Підготовчий етап	30
4.4 Початкова навчально-тренінгова підготовка ФНСП	30
4.5 Медичний супровід під час професійної адаптації	31
4.6 Корекційна навчально-тренінгова підготовка. Другий етап.	31
4.7 Підтримка ГО	32
ПОСИЛАННЯ	33

ВСТУП

Соціальні послуги є важливими оскільки вони відображають соціальні цінності, якість життя, рівень економічного розвитку, рівень дотримання прав людини, та загалом демократичне управління. Але, не дивлячись на їх важливість, система надання соціальних послуг має безліч викликів в Україні. Одне з рішень це зростаюча роль організацій громадянського суспільства (НГО), в питаннях, пов'язаних з соціальних та економічних перетвореннях в країні, що відкриває нові можливості як для органів влади, так і для системи надання соціальних послуг.

Протягом всіх років незалежності Україна намагається реформувати систему надання соціальних послуг. На жаль, повільне та несистемне проведення реформ, неефективність роботи виконавчих органів влади, обмежений перелік та об'єм державних послуг разом з відсутністю достатнього фінансування не дає можливості налагодити ефективне та якісне надання соціальних послуг. Разом з тим, тенденцією останніх років є залучення міжнародних недержавних гуманітарних організацій до процесу надання соціальних послуг. Наразі, держава в партнерстві з МНГО, НГО, соціально-активними громадянами, намагається вирішувати загальні проблеми, виявляти та максимізувати існуючі можливості, зменшувати відстань між органами влади та пересічними громадянами.

Низький рівень реалізації демократичних цінностей та порушення прав людини в регіоні тривалого військового конфлікту призводить до суттєвого погіршення якості життя людей працездатного віку, а особливо соціально незахищених верств населення. Ускладнене ситуацію зруйнована інфраструктура, припинення функціонування місто утворюючих підприємств, а як слід відтік працездатного населення.

Оптимізація, або скорочення фінансування соціальних послуг за рахунок коштів різних рівнів бюджетів призводить до зменшення або відсутності державних соціальних працівників в невеликих населених пунктах.

На фоні посилювання соціальних проблем в нашій країні, зниження показників здоров'я населення, зростає об'єктивна потреба вирішення взаємопов'язаних завдань соціального, медичного, психологічного характеру на якісно новому рівні. Виникла необхідність створення нових форм і методів соціальної допомоги населенню, які забезпечували б громадянам комплексні соціальні послуги в разі захворювання, втрати працездатності та сприяли вирішенню пов'язаних зі здоров'ям соціальних проблем. За різного роду причин, державна система соціального захисту вже не в змозі виконувати в повному обсязі ті функції, які виконувала раніше, зменшується обсяг безкоштовних послуг, обмежується доступність цього виду допомоги, в той же час зростає число нужденних, соціально вразливих груп населення. До числа нужденних, в населених пунктах зі зруйнованою інфраструктурою і закритими місто утворюючими підприємствами, можна віднести працездатне населення, яке з різних причин не може покинути свої будинки в пошуках нової роботи. Найчастіше соціальні виплати їм не передбачені законом, робочих місць в населеному пункті немає, фінансів і досвіду ведення господарської діяльності немає. Звідси впливає необхідність в сторонніх організаціях, які можуть допомогти в придбанні нових навичок, дати матеріальну базу, допомогти на перших етапах з веденням господарської діяльності. Надання такої допомоги і було основним завданням проекту.

1.1 ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Складні життєві обставини - обставини, що негативно впливають на життя, стан здоров'я та розвиток особи, функціонування сім'ї, які особа/сім'я не може подолати самотійно.

Кейс (випадок) – це проблемна ситуація клієнта (окремої особи), яка негативно впливає на якість життя людини і погіршує її стан (фізичний, психічний, тощо).

Кейс (соціальний супровід) – підхід в соціальній роботі, який передбачає оцінку ситуації та потреб, визначення цілей та планування заходів задля їх досягнення, моніторинг та оцінювання результатів роботи.

Оцінка – збір, узагальнення та аналіз глибинної інформації про ситуацію та особливості функціонування клієнта, його цілі, ресурси та обмеження з метою розробки детального плану для задоволення його потреб. Оцінка відбувається на початку роботи з випадком і оновлюється у випадку зміни ситуації клієнта.

Планування – це процес спільного з клієнтом визначення цілей роботи (мети та завдань), розробки і погодження плану, визначення необхідних для досягнення цілей послуг та їх надавачів, встановлення періодичності зустрічей, укладання угоди та підписання поінформованої згоди. Планування здійснюється з урахуванням наявних ресурсів.

Моніторинг – це процес регулярного збору та аналізу кількісних та якісних даних за попередньо визначеними показниками з метою своєчасного прийняття рішень, перегляду діяльності,

забезпечення ефективного використання ресурсів, мінімізації негативних наслідків, аналізу процесу виконання індивідуального плану. Здійснення моніторингу дозволяє отримувати необхідну для оцінювання інформацію.

Консультування – допомога в аналізі життєвої ситуації, визначенні основних проблем, шляхів їх вирішення, складання плану виходу із складної життєвої ситуації; психологічне консультування; сприяння в отриманні правової допомоги.

Клієнт – це окрема особа, група людей, їхні родичі, які є адресатами соціальної допомоги. Як правило, кожен ФНСП визначає своїх клієнтів залежно від своєї місії та ресурсів.

Представництво інтересів – ведення переговорів від імені клієнта; допомога в оформленні або відновленні документів; сприяння в реєстрації місця проживання або перебування, встановленні зв'язків з іншими фахівцями, службами, організаціями, підприємствами, органами, закладами, установами тощо.

Соціальна послуга догляду вдома - комплекс заходів, що здійснюються за місцем проживання (вдома) отримувача соціальної послуги протягом робочого дня суб'єкта, що надає соціальну послугу догляду вдома, який спрямований на створення умов забезпечення життєдіяльності осіб, які частково або повністю втратили / не набули здатності до самообслуговування.

НГО – недержавне громадське об'єднання;

МНГО - міжнародне недержавне громадське об'єднання;

1.2 ВІДБІР ФАХІВЦІВ ПО НАДАННЮ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ (ФНСП):

Це людина, яка здійснює супровід, допомогу, надання соціальних послуг у складних життєвих ситуаціях, в котрих опинився клієнт, та які останні не в змозі самостійно мінімізувати чи подолати. В призмі соціальної послуги «Домашня опіка» - робота соціального працівника з персоною похилого віку, направлена на доступ людини до соціальних послуг. На жаль, через деякі прогалини у державній соціальній системі, особи похилого віку не можуть отримати послуги на які мають право. Наприклад: особа похилого віку, яка проживає у віддаленому від районного центру населеному пункті має право отримувати субсидії від держави на оплату комунальних послуг, але для оформлення документів та подачі заяви, вона повинна особисто звернутися до органу влади. Через вікові особливості та хронічні захворювання людина не може самостійно бути присутня та оформити документи. Також, проблемою може бути відстань до районного центру (важко ходити, сидіти або особа може бути прикута до інвалідного візку чи до ліжка). В таких ситуаціях, представництво інтересів клієнта перед державними органами

влади – є найбільш важливою складовою послуги. Базуючись на стандартах надання соціальної послуги «Домашня опіка», наказ №760 від 13.11.2013 року.

Для підбору ФНСП БФ «КАРІТАС МАРІУПОЛЬ» було розроблено анкета на основі професіограми (*Додаток № 1 Професіограма та Додаток № 2 Анкета опікуна*). Особливу увагу було приділено особистісним якостям респондента, його психо-емоціональному стану і здоров'ю (згідно законодавства України). Також пріоритет віддавався респондентам, які демонстрували готовність та бажання здобувати новий професійний досвід, були відкриті до нової сфери діяльності та мали уявлення про умови та специфіку надання соціальних послуг. Конкуренту перевагу мали колишні медичні працівники або респонденти, які мають спеціалізовану медичну освіту.

За результатами аналізу анкет було відібрано необхідна кількість потенційних респондентів та проведенні співбесіди фахівцями БФ «КАРІТАС МАРІУПОЛЬ».

1.3 ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ФНСП

Для відібраних учасників проекту був розроблений і проведений Освітньо-методичний курс, за темами:

- принципи догляду за підопічними;
- особистісні якості фахівця з соціально-го догляду;
- вікові особливості поведінки літньої людини;
- етика і деонтологія при догляді за хворими на дому;
- профілактика можливих професійних викликів;
- загальні підходи щодо організації та надання соціальної послуги догляду вдома;
- загальні положення стандарту;
- принципи надання соціальної послуги догляду вдома;

- оцінка ефективності надання соціальної послуги догляду вдома;
- ведення професійної документації;
- оформлення кейсу (особової справи клієнта) та зберігання професійної документації.

Було розроблено та видано методичні матеріали (*Додаток № 3 Модель протоколу роботи фахівця соціальної опіки*).

По закінченню, кожен зі слухачів курсу отримав сертифікат від Товариства Червоного Хреста та сертифікат про проходження навчання від БФ "Карітас Маріуполь" (*Додаток № 4 Сертифікат БФ «Карітас Маріуполь»*).

1.4 ВІДБІР ОТРИМУВАЧІВ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Для відбору отримувачів соціальних послуг використовується загальні вимоги до вибору критеріїв вразливості згідно законодавства та вимог донорів, а саме:

- похилий вік;
- часткова або повна втрата рухової активності;
- невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування;
- інвалідність;
- шкода, завдана пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією.

Визначення ступеня індивідуальної потреби отримувача соціальної послуги та інші положення по наданню соціальних послуг догляду вдома регламентуються державним стандартом <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1990-13#Text>

Також була розроблена *(Додаток № 5 Анкета бенефіціара)*

Також була розроблена *(Додаток № 5 Анкета бенефіціара)*

1.5 УКЛАДАННЯ ДОГОВОРУ ПРО НАДАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОСЛУГИ ДОГЛЯДУ ВДОМА, ЯК З НАДАВАЧЕМ, ТАК І З НАБУВАЧЕМ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ:

1. Від кожного потенціального отримувача соціальної послуги були получено заява *(Додаток № 6 Заява)*, та в терміни встановлені законодавством було розглянуто та прийнято рішення по кожному зверненню.

2. З кожним отримувачем соціальної послуги або його законним представником протягом 5 днів з дня прийняття рішення про надання соціальної послуги догляду вдома укладається договір про її надання та індивідуальний план після оцінки ступеня потреби *(Додаток № 7 Ступень індивідуальної потреби, Додаток № 8 Індивідуальний план)*.

3. Укладання договору про надання соціальної послуги догляду вдома здійснюється за участю отримувача соціальної послуги або його законного представника. У разі необхідності до складання договору залучаються члени родини отримувача соціальної послуги.

4. Договір підписується отримувачем соціальної послуги або його законним представником та ФНСП, що надає соціальну послугу. Кожна зі сторін отримує один примірник договору.

Підставою для припинення надання послуги догляду вдома є:

- відмова отримувача соціальної послуги та/або його законного представника від отримання соціальної послуги догляду вдома;
- направлення отримувача соціальної послуги до стаціонарної інтернатної установи або закладу, інших установ або закладів для

постійного перебування;

- зміна місця проживання отримувача соціальної послуги;
- невиконання вимог одержання соціальної послуги догляду вдома та письмового попередження про можливість відмови у її наданні;
- наявність медичних протипоказань для надання соціальної послуги догляду вдома;
- поліпшення стану здоров'я (наявність медичного висновку про здатність до самообслуговування, потребу в постійній сторонній допомозі) або за результатами визначення індивідуальних потреб;
- закінчення строку дії договору на надання послуги догляду вдома;
- смерть отримувача послуги;
- ліквідація (припинення підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця) суб'єкта, що надає соціальну послугу догляду вдома.

Складання індивідуального плану надання соціальної послуги догляду вдома

1. Індивідуальний план є основою для надання соціальної послуги догляду вдома та ґрунтується на визначенні індивідуальних потреб *(Додаток № 7 Ступень індивідуальних потреб)* отримувача соціальної послуги.

2. Індивідуальний план складається й узгоджується з кожним отримувачем соціальної послуги та/або його законним представником

та суб'єктом, що надає соціальну послугу.

3. Індивідуальний план складається за формою згідно (*Додаток № 8 Індивідуальний план*) до Державного стандарту у двох примірниках і підписується отримувачем соціальної послуги або його законним представником та суб'єктом, що надає соціальну послугу.

4. Один примірник індивідуального плану надається отримувачеві соціальної послуги або його законному представникові, другий залишається у фахівця по наданню соціальної послуги.

5. Структура індивідуального плану включає:

- загальні відомості про отримувача соціальної послуги;
- заходи, що здійснюються під час надання соціальної послуги догляду вдома;
- періодичність та строк виконання заходів;
- відомості про виконавців заходів;
- дані щодо моніторингу результатів надання соціальної послуги догляду вдома та перегляду індивідуального плану (за потреби);

- індивідуальний план переглядається разом з отримувачем соціальної послуги та/або його законним представником через місяць з дня початку її надання, надалі один раз на півроку.

Місце й строки надання соціальної послуги догляду вдома

1. Соціальна послуга догляду вдома надається за місцем проживання отримувача соціальної послуги (вдома) протягом робочого дня.

2. Соціальна послуга догляду вдома може надаватись постійно (III, IV групи рухової активності - 2 рази на тиждень, V група рухової активності - 5 разів на тиждень), періодично (2 рази на місяць), тимчасово (визначений у договорі період).

Строки надання соціальної послуги догляду вдома узгоджуються з отримувачем соціальної послуги та/або його ФНСП після проведення комплексного визначення індивідуальних потреб отримувача соціальної послуги та зазначаються у договорі про надання соціальної послуги догляду вдома.

1.6 КВАЛІФІКАЦІЙНО - МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ТА ПЕРІОД ДОСЛІДЖЕНЬ (КМС та ПД)

Основним завданням кваліфікаційно - методичного супроводу були фахові консультації соціального працівника Карітас Маріуполь у сфері соціального напрямку.

Також впродовж цього періоду було проведено збір необхідної інформації для моніторингу та подальших висновків. Розробка та впровадження методології досліджень за напрямками (*Додаток № 9 Лист опитування*).

Після аналізу зібраних даних були виявлені проблемні питання та сформульований план корекційних заходів (проведення консультації, розробка та видача інформаційних матеріалів та інше).

Під час КМС та ПД соціальним працівником проекту постійно здійснювався моніторинг якості дотримання стандартів надання соціальних послуг ФНСП.

Методи та інструменти моніторингу:

- телефонні опитування отримувачів соціальних послуг (клієнтів) та предмет якості та дотримання індивідуального плану; здійснення регулярних візитів на локації з метою особистої зустрічі для оцінки якості виконання соціальних послуг ФНСП;

- отримання зворотного зв'язку від третіх осіб про виконання ФНСП своїх професійних зобов'язань через гарячу лінію та соціальні мережі.

На підставі аналізу зворотного зв'язку та отриманих даних моніторингу були розроблені та впроваджені корекційні заходи. В разі необхідності членами команди проекту здійснювалося оперативне втручання для вирішення проблемних питань.

Для підвищення професійної ефективності був розроблений план інформаційних заходів з метою покращення надання соціальних послуг. Під час проведення додаткового навчання були розглянуті наступні теоретичні та практичні аспекти:

- відбір отримувачів соціальних послуг;
- укладання договорів та оплата послуг;
- методичні рекомендації щодо розрахунку тарифів на платні соціальні послуги (*Додаток № 10 Методичні рекомендації щодо розрахунку тарифів, Додаток № 11 Розрахунок коефіцієнтів*).

1.7 АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ. СТВОРЕННЯ ГО. ВИДАЧА БЛАГОДІЙНОЇ ДОПОМОГИ. ПІДТРИМКА ГО.

Згідно плану, який був складений на початку проекту, команда проводила активності направлені на підбір, навчання, практичний супровід соціальних опікунів, створення ФОП для їх подальшої роботи, видача грантів на впровадження діяльності у сфері соціальних послуг:

Протягом другої фази реалізації проекту соціальний працівник та інші спеціалісти проекту, крім імплементації основних напрямків, проводили дослідження, збирали дані роботи опікунів на локаціях проекту. Таким чином вдалося виявити наступне:

- в більшості населених пунктів вийшло виділити сильних лідерів, які могли вести людей за собою;
- рівень знань, досвіду у лідера був вище загального рівня. Був досвід управління людьми, підготовка по різного роду питань;
- групи опікунів, що згуртувалися у команди виконували роботу більш ефективного;
- в таких командах був набагато вище загальний рівень знань;
- була взаємозамінність, яка дозволяла робити процес постійним. Опікуні могли замінити один одного під час хвороби, особистих обставин, самостійно налагоджувати форс-мажорні ситуації з бенефіціарами;

Командою проекту було проаналізовано законодавство України в плані роботи ФОП і ГО. Як з'ясувалося досить складним виявилось ведення бухгалтерського обліку для ФОП (враховуючи загальний рівень знань у населених пунктах). Набагато простіше виявилось знайти одного бухгалтера (з досвідом роботи) для ГО та провести його навчання в даному напрямку.

Не маловажним виявилось і той факт, що надання соціальних послуг, монетизація цих

послуг вимагали досить тривалого часу, зважаючи на складні бюрократичні процеси.

Ґрунтуючись на вищесказаному командою проекту, було запропоновано провести коригування початкової мети і замість створення 25 ФОП створити кілька ГО, до складу яких входять ФНСП.

На підставі цього було запропоновано провести виплату благодійної допомоги вже ГО. Виплата благодійної допомоги здійснювалася за принципом кратності кількості ФНСП, що входять до складу ГО. Командою проекту було підготовлено та проведено серію тренінгів з фінансової грамотності, видів та типів громадських об'єднань, складання договорів та додаткової супроводжувальної документації, монетизування послуг, оплати послуг, бухгалтерського обліку та інше. Під час проведення корекційного тренінгу, серед учасників проекту (ФНСП) було зроблено оголошення про ці умови. Також було запропоновано допомогу фахівців проекту у створенні, реєстрації ГО, навчанні бухгалтера, керівника, допомога в написанні та оформленні заявки. На пропозицію умови погодилися 25 ФНСП в 5 локаціях проекту. Фахівці проекту підготували повні пакети документів по ГО і допомогли з реєстрацією. Був створений благодійний комітет по видачі допомоги, до якого увійшли представники всіх напрямків проекту, керівник проекту, директор організації, представник донора. Після розглянутих заявок були розподілені кошти. Фахівці проекту допомогли керівникам ГО провести тендерні закупівлі і підготувати звітність для бухгалтерії.

На даний час у локаціях реалізації проекту активно працює п'ять громадських організацій та 25 ФНСП, які надають соціальні послуги та здійснюють домашню опіку над людьми яким вона необхідна.

2.1 ВСТУП

Військовий конфлікт на сході України завдає важкі наслідки для жителів цього регіону. Населенні пункти, що знаходяться в безпосередній близькості до військових дій страждають навіть в "режимі тиші". Зруйнована інфраструктура продовжує руйнуватися:

- доступність до необхідних життєво-важливих об'єктів соціальних благ знижується, приводячи до ізоляції цілі населені пункти;
- відсутність роботи тягне за собою зростання бідності;
- стресові фактори: руйнівна дія на психічне здоров'я населення, пов'язані не тільки з війною (страх померти або бути пораненим), але і страх невизначеності майбутнього, відсутність можливості планувати своє життя призводить с

до формування стійкого стану безпорадності;

- залежність від гуманітарної допомоги, постійне очікування додаткової підтримки будь-якого формату у працездатного населення сірої зони, є ніщо інше, як поведінкова стратегія, придбана в умовах тривалого впливу надмірного стресу.

Останнім часом, серед опису проблем і потреб населення сірої зони, подібну поведінкову стратегію називають «вивченої безпорадністю», маючи на увазі те, що за роки війни більшість людей, що живуть в безпосередній близькості до військових дій, сприймають власну складну життєву ситуацію, як умову для гарантованого отримання безкоштовної допомоги.

2.2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ

Контекст методичного посібника з описом психологічного компоненту в "Моделі активації людей в неблагополучних районах" призначений для узагальнення методичного, теоретичного і практичного матеріалу з питань підготовки фахівців з надання соціальних послуг. В цьому документі розкриваються основні етапи розробки і впровадження методів та інструментів навчання і професійного супроводу ФНСП.

Ця методична розробка може бути корисною недержавним організаціям які працюють, або планують працювати в галузі надання соціальних послуг.

Мета: Систематизувати впроваджені досвід психологічного компоненту в процесі активізації та мотивації респондентів.

Завдання: Розробка методико – організаційних засад та впровадження практичних умінь та навичок в процесі формування професійних компетенцій фахівців з надання соціальних послуг.

Підготовка, супровід та мотивація працездатного населення із заохоченням до само зайнятості.

Основні етапи

1. Етап – підготовчий: відбір потенційних учасників програми (*Додаток № 1 Професіограма*)

2. Етап - навчально-тренінгова підготовка фахівців (*Додаток № 12 План тренінгів Освітньо – тренінгової програми*).

- розробка тренінгових програм;
- впровадження навчально-тренінгової програми.

3. Етап психологічного супроводу під час професійної адаптації.

4. Етап розробки методології дослідження мотиваційної сфери ФНСП. Опис методології оцінювання та теоретичне обґрунтування обраної стратегії дослідження.

5. Етап розробки корекційних і додаткових інформаційно-тренінгових програм з метою підвищення особистісної та професійної ефективності.

2.3 ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП

На стадії відбору потенційних учасників основним завданням психолога, було розробити професіограму. Оскільки діяльність надання соціальних послуг має дуже специфічні якості та вимоги, таким чином при відборі майбутніх фахівців з надання соціальних послуг необхідно було враховувати наявність

обов'язкових особистісних та поведінкових якостей.

На етапі відбору, під час проведення первинної співбесіди, опитування респондентів проводилося відповідно з критеріями описаними в професіограмі (*Додаток № 1 Професіограма*)

2.4 НАВЧАЛЬНО – ТРЕНІНГОВА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ

Враховуючи специфіку інфраструктурної, економічної, гуманітарної кризи населених пунктів в яких імплементавався проект, на початку розробки навчально-тренінгової програми психологом було враховано психологічний стан місцевих мешканців.

Основною метою проекту було створити благополучні умови, які б сприяли покращенню якості власного життя методом самозайнятості, та покращення якості життя самотніх літніх людей, які не можуть піклуватися про себе. Таким чином в освітньо-тренінгову програму увійшли такі обов'язкові компоненти, як основи кризової інтервенції в форматі психоедукації причин, проявів, наслідків та способів подолання стресових станів, а також профілактика емоційного вигорання. Це стало своєрідним підґрунтям для формування мотивації, щодо ефективного саморозвитку на професійного зростання в умовах нового виду діяльності.

Слід, також звернути увагу на важливість підготовчої активності в форматі адаптаційно-комунікативного тренінгу, який в свою чергу забезпечував налаштування незнайомих людей до плідної співпраці під час групового навчання, та формував психологічну готовність до “включеності” і активності в освітньо - тренінговій програмі. В додатках вказаний примірник програми тренінгів та уривки презентаційних матеріалів. Враховуючи мовні особливості населення регіону, в якому реалізовувався проект, а також вікові категорії працездатного населення, презентаційні матеріали були підготовлені російською мовою.

Після проходження освітньо - тренінгової програми кожен із 50 респондентів отримав сертифікат про проходження професійної підготовки фахівців з надання соціальних послуг. (*Додаток № 7 Сертифікат БФ «КАРІТАС МАРІУПОЛЬ»*)

2.5 ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПІД ЧАС ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ

Якщо розглядати поняття професійної адаптації варто звернути увагу на те, що професійна адаптація - це перш за все пристосування, звикання людини до вимог професії, засвоєння їм виробничо-технічних і соціальних норм поведінки, необхідних для виконання трудових функцій і до нових для нього умов праці.

Форма моніторингу представляла собою проведення бесід в форматі інтерв'ю з питаннями спрямованими на прояснення відповідності стану ФНСП з основними характеристи-

ками соціально-професійної адаптації.

Соціальна складова професійної адаптації пов'язана з адаптацією працівника до умов і організації праці, системи управління, методів керівництва, всьому складному комплексу соціальних взаємозв'язків. Соціально-психологічна складова професійної адаптації полягає в процесі включення індивіда в трудовий процес, освоєння їм відносин і норм поведінки з клієнтами та в професійному співтоваристві. Як ми бачимо, процеси професійної та соціально-психологічної адаптації, володіючи відносною самостійністю, протіка-

ють в умовах постійної взаємодії і взаємовпливу.

Соціально-професійна адаптація характеризується:

- високим рівнем мотивації суб'єкта до оволодіння професійними компетенціями;
- сформованим стійким позитивним ставленням до завдань, позитивним традиціям і перспективам організації, продуктивним здійсненням своєї провідної професійної діяльності;
- активної включеності в систему міжособистісних комунікацій в колективі / з клієнтами;
- зацікавленістю в саморозвитку і під-

вищення кваліфікації, активним споживанням інформації, прагненням до духовного зростання;

- станом сталого психологічного комфорту, хорошим самопочуттям. Важливість психологічного супроводу в період адаптації до нової діяльності зумовлена актуальністю формування стандартів якості під час надання послуг, а також формування самоцінності як фахівця та підвищення самостійності за рахунок отримання оплати труда. А також моніторинг і психологічні консультації з профілактики емоційного вигорання у фахівців, яким було важко адаптуватися до нового виду діяльності.

2.6 РОЗРОБКИ МЕТОДОЛОГІЇ ДОСЛІДЖЕННЯ МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ ФНСП

З психологічної точки зору підприємництво розкривається як процес реалізації особистого задуму, ідей, примноження багатства, пов'язаний з певним, іноді значним ризиком, повним посвяченням себе створенню власної справи, пошуком шляхів пропозиції своїм потенційним клієнтам нового продукту / послуги [Особистість і діяльність підприємця в предметному полі психологічних досліджень].

Однак останнім часом у світовій спільноті виник і активно став розвиватися і вивчатися феномен соціального підприємництва. Згідно найбільш загальним визначенням соціальне підприємництво - це інноваційна, новаторська діяльність спочатку спрямована на рішення або пом'якшення соціальних проблем суспільства на умовах самоокупності та стійкості.

Соціальне підприємництво являє собою особливий вид соціально-економічної діяльності людини, що передбачає наявність у нього особливих соціально-психологічних якостей.

Специфічні особистісні якості, які спонукають людину до соціально-підприємницької діяльності і забезпечує ефективне виконання соціально-підприємницької функції є предметом безлічі досліджень. З огляду на результати досліджень американського психолога Девіда Макклеланда, і його головну ідею про те, що відмінною особливістю психологічної під-

приємців, є більш високий рівень мотивації досягнення, яку він визначає як змагання з якимись існуючими стандартами. Таким чином, за результатами дослідження, індивіди з високим рівнем мотивації досягнення вели себе як успішні, раціональні підприємці. Вони встановлювали для себе середній рівень складності завдань і прагнули в досягненні максимального успіху в їх вирішенні. Крім того для них були характерні: позитивне ставлення до ситуації досягнення, прагнення до вирішення цікавих, досить складних, але реальних завдань, впевненість в успішному вирішенні завдання, висока наполегливість в досягненні поставленої мети, прагнення до розумного ризику і відсутність інтересу до надскладних і дуже простих завдань, інтерес до змагання і до активного пошуку інформації.

Мета дослідження - визначити психологічну та соціальну готовність учасників і учасниць проекту до подальшої самостійної діяльності в рамках отриманої нової спеціалізації. Створити модель корекційно-діагностичної програми для оцінки та моніторингу розвитку специфічних особистісних якостей майбутніх самоорганізованих і самозайнятих фахівців по наданню соціальних послуг.

II. ПСИХО-СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА

Завдання Розробити психодіагностическу програму в форматі лонгитюдного дослідження розвитку особистісних і професійних якостей фахівців по наданню соціальних послуг:

- затвердити комплекс психодіагностических інструментів;
- узгодити календарний план оцінки, моніторингу та корекційних заходів.

Розробити і затвердити форму звітності в процесі дослідження:

- затвердити періодичність проведення психодіагностики учасників і учасниць;
- затвердити форму ведення документації та формат відображення проміжних результатів оцінки.

На підставі отриманих результатів оцінки, розробити корекційну програму з підвищення професійної та особистісної ефективності в рамках проекту:

Етапи дослідження

Вид активності	Дата і терміни проведення	Формат і методи реалізації запланованої активності
1. Аналіз процесу адаптації ФНСП до нового виду діяльності	вересень – листопад 2019 р	Формат дослідження процесу адаптації опитування-інтерв'ю.
2. Створення та узгодження методики проведення дослідження. Підготовка описового звіту щодо процесу адаптації ФНСП	жовтень 2019 р	Вибір безпечних і валідних методик для дослідження мотиваційної та поведінкової сфер особистості ФНСП в процесі виконання професійної діяльності. Список рекомендованих методик додається нижче.
3. Проведення першого етапу психодіагностики	01.11.2019 – 25.12.2019	1. Заповнення онлайн-таблиці відображає результати психодіагностики 2. Підведення підсумків першого етапу діагностики. 3. Формулювання проблематики на підставі отриманих результатів
4. Підведення підсумків першого етапу дослідження. Формулювання проблематики на підставі отриманих результатів	січень – лютий 2020 р	1.Складання зведеної таблиці з планування корекційних активностей (індивідуальні консультації, групові сесії та ін.)
5. Проведення корекційних програм по підвищенню особистісної та професійної ефективності	березень 2020 р.	1. Створення освітньо-тренінгових програм з розвитку мотиваційно-вольової сфери і цілепокладальний механізмів. 2. Проведення групових та індивідуальних сесій наданням соціально-психологічної підтримки та супроводу в корекційній програмі підвищення особистісної та професійної ефективності.

• створення освітньо-тренінгових програм з розвитку мотиваційно-вольової сфери і цілепокладальний механізмів.

• проведення групових та індивідуальних сесій наданням соціально-психологічної підтримки та супроводу в корекційній програмі підвищення особистісної та професійної ефективності.

Таким чином, **об'єктом дослідження** в рамках методології оцінки особистісних і професійних якостей фахівців по наданню соціальних послуг, є зміни особистісної та професійної ефективності під час участі в проєкті "Модель соціального обслуговування та медичної допомоги в Донецькому регіоні України".

Предметом дослідження, є розвиток і зміни мотиваційно сфери, поведінкових стратегій і цілепокладальних процесів.

II. ПСИХО-СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА

Вид активності	Дата і терміни проведення	Формат і методи реалізації запланованої активності
6. Етап рефлексивного зростання особистості (повний цикл професійної діяльності з урахуванням нових знань, умінь, навичок)	квітень – травень 2020 р	
7. Проведення другого етапу психодіагностики	червень 2020 р.	1. Заповнення онлайн-таблиці зі створенням порівняльної характеристики на підставі отриманих результатів. 2. Підготовка описового звіту щодо ефективності проведеної корекційної програми.
8. Розробка другого етапу корекційної програми для формування і розвитку специфічних особистісних і професійних якостей ФНСП. Створення програми психологічного супроводу та підтримки на етапі самостійної діяльності.	липень 2020 р.	Створення календарного розкладу відвідування локацій.
9. Впровадження програми корекційних заходів	серпень 2020 р.	1. Проведення корекційних заходів спрямованих на розвиток мотиваційно-вольової сфери та формування психологічної готовності до самозайнятості.
10. Підготовка персональних рекомендацій щодо індивідуальної роботи по самовдосконаленню на підставі діагностичних результатів.	вересень – жовтень 2020 р.	Проведення індивідуальних консультацій, роз'яснення персональних результатів та рекомендацій щодо покращення особистих показників ефективності.
11. Психологічний супровід ФНСП на завершненні проекту	Жовтень - грудень 2020 р	Створення груп взаємопідтримки та формування цінності професійної спільноти серед активних ФНСП

У методології оцінки фахівців з надання соціальних послуг програма діагностики, оцінки та розробки екологічної корекційної роботи об'єднала в собі два підходи подолання стресових ситуацій. Для того, щоб діагностика і оцінка отриманих даних були максимально валідними і об'єктивними, вибір методик орієнтований здебільшого на ситуативний підхід. У той час як програма інтерпретації та корекції враховує особливості інтеграційного підходу. Для отримання максимально великого розуміння про здібності впоратися із стресовими ситуаціями діагностика включає в себе такі методики:

- "Контрольний перелік способів копінга". Методика призначена для визначення копінг-механізмів, способів подолання труднощів у різних сферах психічної діяльності, копінг-стратегій. Даний опитувальник вважається першою стандартною методикою в області

вимірювання копінга.

- "Мотивація успіху і боязнь невдач (А. А. Реана). Класична психологічна методика, спрямована на визначення того, що рухає поведінкою людини в різних ситуаціях, - мотивація успіху, або боязнь невдачі.

- тест "Геометричні фігури". Ця методика дозволяє визначити домінуючі і більш актуалізовані особистісні якості людини.

Інтерпретація психодіагностичних даних за даними методиками здатна максимально об'єктивно відобразити реальну картину психоемоційного стану для підведення підсумків в оцінці психологічної готовності до самостійної / самоорганізованої діяльності.

2.7 РОЗРОБКА КОРЕКЦІЙНИХ І ДОДАТКОВИХ ІНФОРМАЦІЙНО -ТРЕНІНГОВИХ ПРОГРАМ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ОСОБИСТІСНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

На підставі отриманих даних під час інтерпретації психодіагностичних результатів, у респондентів були виявлені неефективні копінги та недостатній рівень мотивації до самостійної роботи на засадах індивідуальної підприємницької діяльності. Такі результати поставили низку нових викликів для досягнення мети проекту. За допомогою додаткових опитувань та досліджень можливих варіантів переорієнтації завдань проекту, керівним складом цього проекту, на підставі рекомендацій фахівців компонентів, було прийнято рішення щодо зміни форми само зайнятості. Вектор персонального розвитку та індивідуальної мотивації був змінений на груповий розвиток в форматі громадських організацій, які утворювалися на підґрунті професійної спільноти та взаємо підтримки. Таким чином формат психологічного супроводу змінився із індивідуального на груповий.

Але мета підвищити індивідуальну особистісну та професійну ефективність, сформувати персональну програму розвитку та самовдосконалення, задля покращення якості власного життя залишилася незмінною.

До цієї мети додаються додаткові завдання по підвищенню групової ефективності та спроможності до колективної діяльності. Психологічний супровід на цьому етапі має два ключових напрямки:

- формування та розвиток ефективної команди серед учасників новостворених громадських організацій.
- індивідуальний психологічний супровід фахівців з надання соціальних послуг, з метою психосоціальної підтримки на етапі переходу від найманої праці до самостійного заробітку.

3.1 АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМИ

В ході децентралізації повноваження з надання соціальних послуг населенню передають з центрального рівня на місцевий, тобто – об'єднаним територіальним громадам, з залученням до надання соціальних послуг суб'єктів, що надають такі послуги та належать, в тому числі, і до недержавного сектору. З 1 січня 2020 року стала чинною нова редакція Закону України «Про соціальні послуги». Отже з початку 2020 року змінився розподіл повноважень центральних та місцевих органів влади, а також система соціальних послуг та її учасників, етапи визначення потреб, планування, організації та фінансування соціальних послуг. Повноваження у сфері соціальних послуг передають громадам - максимально близько до отримувачів цих послуг. Такі повноваження визначаються новою редакцією Закону «Про соціальні послуги», як власні повноваження громад. Щоб реалізувати їх, в громаді мають створити відповідний структурний підрозділ. Кожна громада буде зобов'язана надавати базові соціальні послуги. Водночас, кожна соціальна послуга надаватиметься за відповідним соціальним стандартом, який затверджує Міністерство соціальної політики. Формування, виконання і фінансування соціального замовлення соціальних послуг, що надаються недержавними суб'єктами за рахунок бюджетних коштів, а також організацію та проведення конкурсів із залучення таких коштів рекомендується проводити згідно з Порядком здійснення соціального замовлення за рахунок бюджетних коштів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України. Критерії діяльності надавачів соціальних послуг розроблено Кабінетом Міністрів України, з метою встановлення єдиних вимог до надавачів соціальних послуг незалежно від форми власності та господарювання.

Низька обізнаність мешканців сіл, селищ в питаннях надання соціальних послуг за соціальним замовленням, низька комунікація органів місцевого самоврядування з громадами та громадськими організаціями, недостатній рівень володіння правовою обізнаністю в громадах в сфері соціальних послуг обмежує доступність громадських об'єднань та/або фізичних осіб - підприємців щодо надання таких послуг за державні кошти та/або кошти

місцевих бюджетів, та/або коштів із альтернативних джерел.

З метою підвищення правової обізнаності та юридичної грамотності учасників та учасниць проекту, а також з метою активізації цих людей в їх громадах, для майбутньої самостійної роботи в соціальній сфері розроблено модель активізації мешканців сіл та селищ шляхом складання цієї методики.

Мета досліджень.

Встановити рівень юридичної, правової обізнаності та готовності учасників та учасниць проекту до самостійної діяльності після отримання нових знань та досвіду в соціальній сфері. Створити модель правової програми для оцінки та моніторингу рівня юридичної обізнаності учасників та учасниць проекту для майбутньої самостійної роботи в соціальній сфері.

Завданнями Методики є:

- виявлення в місцевій громаді активістів, які мають знання з питань правового регулювання діяльності громадських організацій, бізнесу та органів місцевого самоврядування;
- навчання місцевих активістів та поглиблення знань щодо правової обізнаності в секторі надання соціальних послуг ;
- підвищення рівня залучення місцевих активістів до прийняття рішень органами місцевого самоврядування, через надання інформації про методи впливу громади на владу;
- мотиваційне інформування активістів для реалізації в громадському секторі та/або в бізнесі з метою надання соціальних та/або медичних послуг;
- розробка системи оцінки щодо правової обізнаності активістів.

Таким чином, об'єктом дослідження, в рамках методики оцінки правової обізнаності, є підвищення рівня правової обізнаності та професійної ефективності учасників та учасниць проекту «Модель соціальних послуг та медичної допомоги в Донецькому регіоні України».

Предметом дослідження є:

- розвиток та позитивні зміни в правовій обізнаності учасників та учасниць проекту.

Засіб дослідження: опитування.

Для виявлення активістів, що мають «побутові правові знання» застосовуються наступні кроки: проведення семінарів, розповсюдження інформаційних правових бюлетенів, проведення круглих столів, особисті зустрічі з активістами, спостереження, створення опитувальника та письмове опитування.

На цей час законодавством України встановлюються єдині вимоги до надавачів соціальних послуг усіх форм власності: державних, комунальних і недержавних.

До надавачів соціальних послуг недержавного сектору належать підприємства, установи, організації, громадські об'єднання, благодійні, релігійні організації, фізичні особи – підприємці та фізичні особи, які надають соціальні послуги з догляду без здійснення підприємницької діяльності. Визначено, що надавачі недержавного сектору можуть бути залучені шляхом соціального замовлення, державно-приватного партнерства, конкурсу соціальних проєктів, соціальних програм тощо.

В Україні є кілька способів державного фінансування послуг, які надаються недержавними суб'єктами: закупівля державою послуг, державні субсидії, гранти на виконання соціальних проєктів, соціальне контракування (замовлення виконання програми із надання соціальних послуг). Всі надавачі соціальних послуг, які мають наміри надавати соціальні послуги зобов'язані зареєструватися в державному реєстрі надавачів соціальних послуг. Реєстр складається з розділів про надавачів соціальних послуг (у т.ч. про фізичних осіб, які надають соціальні послуги з догляду без здійснення підприємницької діяльності), та про отримувачів соціальних послуг. Для надавачів соціальних послуг внесення до Реєстру означає можливість працювати в офіційному полі і претендувати на отримання фінансування за рахунок бюджетних

коштів, зокрема через механізм соціального замовлення. Щоб бути у Реєстрі, надавачі мають відповідати критеріям діяльності, що встановлюються Кабінетом Міністрів, серед яких, зокрема:

- наявність статутних документів, цивільно-правових договорів (для фізичних осіб - підприємців);
- дотримання державних стандартів соціальних послуг;
- фаховий рівень працівників тощо.

Фізичні особи можуть надавати соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі без проходження навчання та дотримання державних стандартів соціальних послуг членам своєї сім'ї, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права і обов'язки, в порядку, встановленому діючим законодавством України. Компенсація таким особам виплачується відповідно до тристороннього письмового договору про надання соціальних послуг з догляду між фізичною особою - надавачем соціальних послуг з догляду, отримувачем соціальних послуг з догляду або його законним представником та структурним підрозділом з питань соціального захисту населення. Типовий договір затверджується Мінсоцполітики, його істотними умовами є назва соціальних послуг, умови їх надання та вартість, права, обов'язки та відповідальність сторін, строк дії договору та інші умови, які сторони визнають істотними. Невід'ємною частиною договору є індивідуальний план надання соціальних послуг.

Таким чином, проаналізувавши діюче законодавство України, маємо декілька варіантів діяльності активістів щодо продовження надання соціальних послуг після закінчення строку дії проєкту:

- надання соціальних послуг фізичними особами-підприємцями;
- надання соціальних послуг громадськими організаціями;
- надання соціальних послуг фізичними особами;
- працевлаштування фізичних осіб (активістів) в державні органи (територіальні органи соціального захисту) на посади соціальних працівників.

3.2 ЕТАПИ ЮРИДИЧНОГО АСПЕКТУ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОЕКТУ

1. Перші навчання опікунів (фахівців з надання соціальних послуг, надалі ФНСП) з юридичних та бухгалтерських аспектів щодо діяльності фізичних осіб – підприємців, згідно діючого законодавства України, знайомство с нормативно правовою базою, що регламентують діяльність в секторі соціальних послуг. *Додаток № 14 Опитувальник з правових питань ГО та ФОП ; Додаток № 15 Опитувальник з правових щодо реєстрації та діяльності ФОП; Додаток № 16 Опитувальник з правових питань щодо реєстрації та діяльності ГО.*

2. Консультації для опікунів (ФНСП) та супровід їх діяльності щодо юридичних аспектів, проведення моніторингу, шляхом опитування щодо рівня юридичних знань.

3. Другий етап навчання опікунів (ФНСП), з юридичних та бухгалтерських питань щодо діяльності громадських організацій. Взаємодія з органами місцевого самоврядування. Проведення моніторингу, шляхом опитування.

4. Юридичний супровід при реєстрації суб'єктів цивільного права. Проведення навчань для громадських організацій.

3.3 ПЕРШЕ НАВЧАННЯ ФНСП

1. Навчання активістів з питань державного нормативно правового регулювання реєстрації та діяльності фізичних осіб підприємців (надалі ФОП) для реалізації послуг в соціальному секторі

Алгоритм дій для реєстрації фізичної особи – підприємця (стисло):

Реєстрація здійснюється шляхом подання заяви про державну реєстрацію ФОП державному реєстраторові (особисто у ЦНАП, через нотаріуса, поштою, онлайн).

Для державної реєстрації ФОП подаються:

- заява про державну реєстрацію ФОП;
- заява про обрання спрощеної системи оподаткування (у випадку якщо особа бажає обрати вказану систему оподаткування);
- паспорт та ідентифікаційний код;

Для реєстрації ФОП в міністерстві юстиції України необхідно правильно обрати код економічної діяльності (надалі КВЕД). Перелік КВЕД можна знайти на сайті Державної служби статистики України.

Відсутність у Єдиному Державному Реєстрі коду КВЕД, яким займається платник єдиного податку, може негативно вплинути на факт перебування його на єдиному податку.

Далі, після отримання витягу про реєстрацію із міністерства юстиції України, проводиться реєстрація ФОПа в податковому

органі та відкривається банківський рахунок.

ВАЖЛИВО! Для ФОПа існує дві систе-

ми оподаткування, які має право обрати підприємець:

- загальну систему оподаткування, відповідно до якої всі податки сплачуються окремо;
- спрощену систему оподаткування, за якою ФОП сплачує єдиний податок і веде спрощений облік та звітність (ставка цього податку залежить від того, до якої групи платників податків буде відноситися ФОП).

ВАЖЛИВО! Податкове законодавство не дозволяє платникам податків II групи надавати послуги юридичній особі, яка не є платником єдиного податку.

Порядок обрання спрощеної системи оподаткування:

- ФОП, який відповідає вимогам, встановленим для платників єдиного податку певної групи, набуває статусу платника єдиного податку на підставі заяви.

Заява подається до органу ДФС України за місцем реєстрації одним із таких способів:

- особисто або уповноваженою особою;
- поштою (обов'язково з повідомленням про вручення та з описом вкладення);
- електронною поштою з електронним підписом;
- державному реєстратору як додаток до

заяви про державну реєстрацію.

Облік у ДФС України.

Після державної реєстрації ФОП автоматично стає на облік у ДФС України.

Для ФОП, які працюють на загальній системі оподаткування, і платників єдиного податку III групи (якщо вони є платниками податку на додану вартість), передбачається ведення Книги обліку доходів і витрат, а для платників єдиного податку II та III груп (якщо вони не є платниками податку на додану

вартість) – Книги обліку доходів. Основною функцією цих книг є відображення руху коштів у готівковій та/або безготівковій формі.

ФОП повинен подати до контролюючого органу за місцем обліку примірник Книги для її реєстрації (у разі обрання способу ведення Книги в паперовому вигляді) або заяву про обрання способу ведення Книги в електронній формі.

2. Надання соціальних послуг фізичними особами (відмінно від фізичних осіб-підприємців):

Фізичні особи, які надають соціальні послуги за доглядом відповідно до Закону України «Про соціальні послуги» без здійснення підприємницької діяльності, можуть надавати соціальні послуги з догляду на непрофесійній основі без проходження навчання та дотримання державних стандартів соціальних послуг отримувачам соціальних послуг з числа членів своєї сім'ї, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права і обов'язки та є:

- особами з інвалідністю I групи;
- дітьми з інвалідністю;
- громадянами похилого віку з когнітивними порушеннями;

- невиліковно хворими, які через порушення функцій організму не можуть самостійно пересуватися та самообслуговуватися;

- дітьми, яким не встановлено інвалідність, але які є хворими на тяжкі перинатальні ураження.

Фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду відповідно до Закону України «Про соціальні послуги», без здійснення підприємницької діяльності, виплачується компенсація за догляд. Розмір компенсації за догляд фізичним особам, які надають соціальні послуги з догляду відповідно до цього Закону.

3. Новели законодавства в сфері соціальних послуг, взаємодія з законодавством про реформу децентралізації в Україні

Закон України «Про соціальні послуги», прийнятий в новій редакції 17.01.2019 року та набирає чинності 01.01.2020 року.

Цей закон визначає основні організаційні та правові засади надання соціальних послуг, спрямованих на профілактику складних життєвих обставин, подолання або мінімізацію їх негативних наслідків, особам/сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах та скасовує монополію держави в надання соціальних послуг.

Соціальні послуги спрямовані на соціальні профілактику, підтримку та обслуговування. Система надання соціальних послуг – це правова основа, принципи, способи і форми надання соціальних послуг, сукупність суб'єктів, що взаємодіють на всіх етапах організації надання соціальних послуг.

Типи соціальних послуг:

- прості - не передбачають надання постійної або систематичної комплексної допо-

моги (інформування, консультування, посередництво, надання притулку, представництво інтересів тощо);

- комплексні - передбачають узгоджені дії фахівців з надання постійної або систематичної комплексної допомоги (догляд, виховання, спільне проживання, соціальний супровід, кризове втручання, підтримане проживання, соціальна адаптація, соціальна інтеграція та реінтеграція тощо);

3) комплексні - надаються певній категорії: ВІЛ-інфікованим особам, особам із залежністю від психотропних речовин, особам, які постраждали від торгівлі людьми, біженцям, особам із психічними розладами та іншим;

4) допоміжні - надаються у вигляді натуральної допомоги (продукти харчування, предмети і засоби особистої гігієни, санітарно-гігієнічні засоби для прибирання, засоби догляду, одяг, взуття та інші предмети пер-

шої необхідності, організація харчування, забезпечення паливом тощо) та технічних послуг (транспортні послуги, переклад жестовою мовою тощо).

Базовими соціальними послугами є: догляд вдома, денний догляд; підтримане проживання; соціальна адаптація; соціальна інтеграція та реінтеграція; надання притулку; екстрене (кризове) втручання; консультування; соціальний супровід; представництво інтересів; посередництво (медіація); соціальна профілактика.

Соціальні послуги надаються як державою, так і недержавними організаціями, підприємцями, і фізичними особами.

Згідно закону України «Про соціальні послуги» створюється Реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг, який складається з розділів про надавачів соціальних по-

слуг, окремо - про фізичних осіб, які доглядають за членами сім'ї, та про отримувачів соціальних послуг.

Для отримання соціальної послуги за рахунок бюджетних коштів треба подати до підрозділу з питань соціального захисту населення районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчого органу міської ради міст обласного значення, ради об'єднаної територіальної громади за місцем проживання або перебування заяву про надання соціальних послуг (може подати законний представник). Кожен громадянин може подати звернення, повідомлення в інтересах осіб/сімей, які потребують соціальних послуг.

3.4 ЮРИДИЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ ФНСП ТА СУПРОВІД ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ

В процесі надання услуг опікунами (ФНСП) здійснювався їх юридичний супровід.

1. Консультації

Консультування з найпоширених питань, додаткова інформаційна робота щодо взаємодії ФНСП з органами місцевого самоврядування, з державними реєстраційними органами, з Міністерством соціальної політики, з місцевими департаментами соціального захисту населення, як індивідуальні так і з ініціативними групами, які склалися із ФНСП. Також відбулися юридичні консультації щодо закону про соціальних послуг, а саме:

- надавачі соціальних послуг провадять свою діяльність відповідно до законодавства про соціальні послуги, на підставі установчих та інших документів, якими визначено перелік соціальних послуг та категорії осіб, яким надаються такі послуги, за умови забезпечення їх відповідності критеріям діяльності надавачів соціальних послуг, встановленим

Кабінетом Міністрів України;

- до надавачів соціальних послуг недержавного сектору належать підприємства, установи, організації, крім визначених частиною другою цієї статті, громадські об'єднання, благодійні, релігійні організації, фізичні особи - підприємці та фізичні особи, які надають соціальні послуги з догляду відповідно до цього Закону без здійснення підприємницької діяльності;

- перелік соціальних послуг, що надаються відповідно до цього Закону, визначається класифікатором соціальних послуг, який затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері соціального захисту населення.

2. Обговорення

Проводилися обговорення на локаціях для ініціативних груп ФНСП. Обговорення проводилися з наступною тематикою:

- майнова відповідальність фізичної особи підприємця особистим майном та майном родини перед державою або третіми особами;

- види оподаткування у ФОП, що таке єдиний податок;

- чи обов'язкове надання звітів для державних органів через електронні ресурси ФОПа;

- укладання цивільних, господарських, трудових договорів між ФОП та третіми

особами;

- електронний ключ, електронний цифровий підпис, електронний кабінет платника єдиного податку для ФОП в державній фіскальній службі України;
- формування реєстру надавачів соціальних послуг;
- оформлення працівників на роботу до ФОП, з метою надання соціальних послуг, оподаткування при використанні трудових відносин, оподаткування при використанні цивільно правових відносин;
- укладання договорів про надання соціальних послуг;
- ФОП, що перебуває на 3 групі єдиного податку, сплачує єдиний податок в розмірі 5 % від доходу, а також ЄСВ за себе в розмірі 1100 грн на місяць, а також такий підприємець є податковим агентом для найманих працівників та нараховує (виплачує) дохід найманим працівникам, а також ЄСВ в розмірі 22% на місяць та військовий збір в розмірі 1,5 %, та податок на доходи фізичних осіб в розмірі 18 %, загалом податки з доходу найманого працівника складає 41,5 % від доходу працівника, при цьому дохід найманого працівника не має бути нижче мінімальної заробітної плати в розмірі 4173 грн. на місяць (станом на 01.грудня 2019 року);

бітної плати в розмірі 4173 грн. на місяць (станом на 01.грудня 2019 року);

- відповідальність особистим родинним майном за зобов'язанням ФОПа перед третіми особами;
- станом на грудень 2019 року підзаконні акти, які регулюють виплату компенсації за догляд фізичним особам, надають соціальні послуги, відсутні. Чинний Порядок призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги, затверджений постановою КМУ від 29.04.2004 № 558, не відповідає новому Закону про соціальні послуги та не рекомендується для використання з 1 січня.2020 року;
- для мешканців маленьких селищ і послуги діджиталізації малодоступні, оскільки у них нестабільний доступ до інтернету, в деяких локаціях відсутність комп'ютерної техніки, комп'ютерна та фінансова малограмотність, відсутність транспорту, недосконала логістична складова, відсутність навиків роботи з онлайн інтернет ресурсами державної фіскальної служби та банківської системи (електронний кабінет платника податків, електронні платежі, електронні ключі, електронна звітність, банкінг 24/7, та інші).

3.5 ДРУГИЙ ЕТАП НАВЧАННЯ ФНСП, з юридичних та бухгалтерських питань щодо діяльності громадських організацій. Взаємодія з органами місцевого самоврядування. Проведення моніторингу, шляхом опитування

План навчання:

1. Підвищення рівня залучення ФНСП до прийняття рішень органами місцевого самоврядування, через надання інформації про методи впливу громади на владу:

а) Робота з доступом до публічної інформації.

Вивчення місцевих бюджетів та отримання відповіді на запит про отримання публічної інформації.

Запит на інформацію може бути індивідуальним або колективним. Запити можуть подаватися в усній, письмовій чи іншій формі (поштою, факсом, телефоном, електронною поштою) на вибір запитувача. Форма запита - довільна. Але він повинен містити: ім'я (найменування) запитувача, поштову адресу або адресу електронної пошти, а також номер засобу зв'язку, якщо такий є; загальний опис інформації або вид, назву, реквізити чи зміст документа, щодо якого зроблено запит, якщо запитувачу це відомо; підпис і дату за умови подан-

ня запиту в письмовій формі.

На офіційних веб-сторінках органів влади у розділах «Доступ до публічної інформації» можна знайти форми для подання запиту на отримання публічної інформації. Багато органів передбачають можливість подання запиту в електронному вигляді або на електронну пошту.

Завдяки цим запитам активісти будуть обізнані про громадський бюджет, про посади соціальних працівників в територіальних органах, про суми коштів, що направлені на видатки по соціальним послугам, про розмір

державних дотацій, субвенцій, про умови конкурсів та грантів.

б) Лобіювання інтересів ФНСП через інструменти впливу на владу на місцевому рівні.

Чинним законодавством України передбачено й забезпечено використання таких інструментів впливу громадськості на владу:

- загальні збори громадян - форма безпосередньої участі громадян у вирішенні питань місцевого значення. Рішення, які приймаються на загальних зборах, повинні враховуватися місцевими радами в їх діяльності;
- місцеві ініціативи - викладена в письмовій формі пропозиція про розгляд місцевою радою (сільською, селищною, міською) та/або її виконавчим комітетом проекту рішення з питань, віднесених до її повноважень;
- громадські слухання - форма участі членів територіальної громади у прийнятті рішень.
 - електронна петиція;
 - участь у роботі депутатських комісій - одна з найефективніших форм співпраці з владою, саме на засіданнях можна більш детально розглянути потрібне питання, навести всі необхідні аргументи та заручитись

підтримкою депутатів-членів комісії;

- участь у сесіях рад;
- зустрічі керівників та посадових осіб місцевих рад з населенням та інші.

Територіальна громада має право проводити громадські слухання, зустрічатися з депутатами відповідної ради та посадовими особами місцевого самоврядування, під час яких члени територіальної громади можуть заслуховувати їх, порушувати питання та вносити пропозиції щодо питань місцевого значення, що належать до відання місцевого самоврядування. Результати громадських слухань підлягають обов'язковому розгляду органом місцевого самоврядування

Завдяки цим інструментам громадські організації та інші суб'єкти мають можливість щодо збору інформації, пропонують свої рішення та здійснюють громадський контроль.

2. Ознайомлення з мотиваційними заходами для реалізації активістів в громадському секторі та/або в бізнесі з метою надання соціальних послуг

а) Презентація успішних кейсів.

б) Переваги зареєстрованого в Реєстрі надавачів соціальних послуг суб'єкта надавача соціальних послуг (юридичної особи, фізичної особи-підприємця, або фізичної особи):

- отримання грантів, іншого фінансування, як за рахунок держави, так і за рахунок приватного сектору;
- статусність, представництво в органах місцевого самоврядування, лобіювання інтересів громади в органах місцевого

самоврядування;

- мінімізація витрат на ведення юридичного супроводу;
- комунікація з іншими громадськими організаціями та можливість об'єднуватися в асоціації;
- відчуття приналежності до громади, ототожнення себе зі своєю громадою, схожість базових ціннісних орієнтацій членів громади, ясність і визначеність спільної мети;
- ефективне управління спільним майном.

3. Інструменти згуртованості:

- проведення опитування, вивчення громадської думки, анкетування;
- проведення конкурсів, акцій;
- інформаційні кампанії про події в громаді;
- проведення тренінгів, лекцій щодо згуртування, формування команди, лідерства;

- створення громадських організацій та ініціативних груп;
- створення засобів комунікації (сайт, радіо, газета, соціальні мережі);
- заохочення активістів;
- залучення молоді до управління громадою;

- проведення круглих столів відповідної тематики;
- проведення громадських слухань щодо
- облаштування громадських просторів;
- створення та оприлюднення громадського бюджету (у вигляді буклетів, листівок, газети).

Таким чином, використовуючи ці інструменти, об'єднавшись в команди та за умови плідної взаємодії з органами місцевого самоврядування, створивши громадські об'єднання, можливо надавати соціальні послуги

обговорення проблемних питань;

- зустрічі з публічними особами;
- відновлення давніх забутих традицій; мешканням за рахунок державних та/або недержавних коштів.

Партнерство та делегування повноважень між органами місцевого самоврядування, бізнесу та громадського сектору – це можливість змінити якість надання соціальних послуг.

3.6 ЮРИДИЧНИЙ СУПРОВІД ПРИ РЕЄСТРАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

1. *Право громадян на об'єднання та реформа децентралізації*

Право громадян на свободу об'єднання є невід'ємним правом людини, що гарантується Конституцією і законодавством України. Об'єднанням громадян є добровільне громадське формування, створене на основі єдності інтересів для спільної реалізації громадянами своїх прав і свобод. Кожна громадська інституція має свою мету, цілі, рівень повноважень і завдання. Призначення кожної з них полягає у тому, що вони створені для розв'язання вже існуючих проблем, які виникають у повсякденному житті людей, відкритті нових можливостей, реалізації різного роду ініціатив та проектів. В Україні громадські інституції представлені у вигляді: Громадське об'єднання – це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологіч-

них, та інших інтересів. Громадське об'єднання за організаційно-правовою формою утворюється як громадська організація або громадська спілка. Громадська організація – це громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи. Громадська спілка – це громадське об'єднання, засновниками якого є юридичні особи приватного права, а членами (учасниками) можуть бути юридичні особи приватного права та фізичні особи. Згідно із Законом України «Про громадські об'єднання» громадське об'єднання може здійснювати діяльність зі статусом юридичної особи або без такого статусу. ГО об'єднує людей, тут можна зустріти однодумців-початківців, досвідчених спеціалістів у галузі, інвесторів або інших зацікавлених осіб, які шукають перспективні проекти.

2. *Зацікавленість ФНСП в створенні громадських об'єднань обумовлена:*

- комунікацією;

Обмін досвідом між учасниками може бути надзвичайно цінним для кожного з членів. Можливість взяти участь в обговоренні або виставити на обговорення власний проект чи питання дають підґрунтя для виявлення раніше непомітних проблем, пошуку нових підходів та рішень.

- допомогою;

Допомога може мати різноманітний вираз: організація навчальних занять; отримання консультацій від спеціалістів; пошук про-

фесіоналів, яких не вистачає для реалізації проекту; організація заходів для збору коштів; пошук інвесторів; створення бази соціальних послуг; підготовка кадрів; сприяння в отриманні соціальних послуг.

- соціальним ефектом;

Не менш важливим аспектом виступає також популяризація мети ГО. Одна лише наявність організації відповідної направленості дає розуміння, що у своїх прагненнях вони не самотні. Створення сприятливого клімату для зародження та розвитку інновацій

дає перспективу у формуванні стартапів в Україні.

Реформа децентралізації передбачає передачу повноважень, фінансів на їх реалізацію та відповідальності за їх виконання від центральної влади органам місцевого самоврядування (ОМС). Вихідним пунктом реформи є усвідомлення, що на місцях краще орієнтуються в локальних проблемах і ефектив-

ніше можуть використати кошти на їх вирішення.

Мета децентралізації – наблизити владу до мешканців, а мешканців – до влади для підвищення доступності та якості освітніх, медичних, культурних, адміністративних, комунальних і соціальних послуг, які отримують ті самі мешканці громад.

3. Процес створення та реєстрації громадської організації

Крок 1. Підготувати Статут організації

Статут - це основний документ, який визначає, як живе ваша громадська організація. Які в ній правила, хто керує організацією, і що відбувається з майном організацій. Законодавство України має ряд вимог до статутів громадських організацій, які прописані в статті 11 Закону України "Про громадські об'єднання" та ст.133.4 Податкового кодексу України.

Крок 2. Провести установчі збори засновників

Для створення нового громадського об'єднання повинно бути мінімум 2 засновники.

Для громадської організації це фізичні особи, громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, які досягли 18 років, а молодіжної та дитячої громадської організації - 14 років.

На установчих зборах необхідно визначити та з урахуванням вимог визначених ст. 9 Закону України "Про громадські об'єднання" зафіксувати у протоколі:

- дату та місце проведення установчих зборів;
- осіб, які брали участь в установчих зборах; - мету (цілі) діяльності;
- назву (можна перевірити за посиланням <https://usr.minjust.gov.ua/ua/freesearch> та <http://rgo.informjust.ua/>). Назва має бути викладена державною мовою;
- організаційно-правову форму;
- керівника, органи управління;
- відповідальну за реєстрацію особу;
- затвердити Статут.

Крок 3. Підготувати пакет документів

Відповідно до ст. 17 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських

формувань" пакет документів для реєстрації складається з:

- заяви про державну реєстрацію;
- протоколу установчих зборів засновників та реєстру осіб, які брали участь у таких зборах (у додатку разом з протоколом) (пронумерований, прошитий та підписаний головою і секретарем зборів);
- відомостей про керівні органи і уповноважену особу для здійснення реєстраційних дій;
- статуту (пронумерований, прошитий та підписаний засновниками).

Документи потрібно подати до державного реєстратора протягом 60 днів після проведення установчих зборів.

Вимоги до оформлення документів визначені статтею 15 Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань".

Крок 4. Подати документи

Строк розгляду документів та реєстрація громадської організації здійснюється протягом 3 робочих днів, безкоштовно. Строк може бути продовжено реєстратором до 15 днів.

Документи можна подати особисто або поштою (в такому разі необхідне нотаріальне посвідчення підпису на заяві) до:

- територіальних органів Міністерства юстиції України (Відділи державної реєстрації друкованих засобів масової інформації та громадських формувань в областях);
- місцевого центру надання адміністративних послуг.

Крок 5. Отримати відповідь

Після подачі документів на реєстрацію державний реєстратор має видати опис нада-

них документів, на якому зазначається код доступу до результатів розгляду справи. За цим кодом ви зможете знайти відскановані ваші установчі документи (статуту), виписку про державну реєстрацію вас як юридичної особи та скачати їх за допомогою онлайн сервісів Міністерства юстиції.

Крок 6. Отримати статус неприбутковості.

Для отримання статусу неприбутковості - подати заяву за формою № 1-РН з позначкою «реєстрація», а також копії документів (в окремих випадках, наприклад, для місцевих осередків ГО – документ, що підтверджує діяльність організації на підставі статуту організації вищого рівня) - до місцевих фіскальних органів:

- особисто / поштою до Вашого терито-

ріального органу ДФС.

- он-лайн (з отриманням електронного цифрового підпису);
- через «єдине вікно» під час держреєстрації організації (сервіс на стадії запровадження).

Отримати рішення про включення до Реєстру неприбуткових установ та організацій:

- рішення щодо неприбутковості організації має бути прийнято фіскальним органом не пізніше 14 календарних днів;
- у разі отримання відмови у включенні – проаналізувати правомірність дій податківців та подати оскарження (за наявності підстав), повідомити про такі факти Проект «Громадяни в дії», у т.ч. звернутись за допомогою, та отримати ознаку неприбутковості.

Крок 7. Відкрити банківський рахунок.

3.7 ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАНЬ ДЛЯ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

План:

1. Ознайомлення з законом України «Про громадські об'єднання»;

2. Основні характеристики діяльності громадської організації;

3. Громадське об'єднання зі статусом юридичної особи має право:

- бути учасником цивільно-правових відносин, набувати майнові і немайнові права відповідно до законодавства;

- здійснювати відповідно до закону підприємницьку діяльність безпосередньо, якщо це передбачено статутом громадського об'єднання, або через створені в порядку, передбаченому законом, юридичні особи (товариства, підприємства), якщо така діяльність відповідає меті (цілям) громадського об'єднання та сприяє її досягненню. Відомості про здійснення підприємницької діяльності громадським об'єднанням включаються до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань;

4. Структура ГО

- загальні збори — найвищий керівний орган організації;
- правління на чолі з Головою — виконавчий орган організації, який здійснює загальне керівництво і контроль за функціону-

- засновувати з метою досягнення своєї статутної мети (цілей) засоби масової інформації;

- брати участь у здійсненні державної регуляторної політики відповідно до Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності";

- брати участь у порядку, визначеному законодавством, у роботі консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, що утворюються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування для проведення консультацій з громадськими об'єднаннями та підготовки рекомендацій з питань, що стосуються сфери їхньої діяльності.

5. Джерелами формування майна ГО є:

ванням ГО в період між засіданнями загальних зборів;

- Голова Правління — виконує представницькі функції і має право першого підпису.

- вступні, членські і цільові внески його членів;
- майно, добровільно передане ГО його членами;
- засоби, які поступають від здійснення господарської діяльності;
- засоби, які поступають від створених

6. Фінансова підтримка та звітність громадських об'єднань:

- громадські об'єднання зі статусом юридичної особи мають право на фінансову підтримку за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів відповідно до закону, та інших джерел, в порядку установленому законодавством України.

7. Власність громадського об'єднання:

- громадське об'єднання зі статусом юридичної особи для виконання своєї статутної мети (цілей) має право володіти, користуватися і розпоряджатися коштами та іншим майном, яке відповідно до закону передане такому громадському об'єднанню його членами (учасниками) або державою, набуте як членські внески, пожертвуване громадянами, підприємствами, установами та організаціями, набуте в результаті підприємницької діяльності такого об'єднання, підприємницької діяльності створених ним юридичних осіб (товариств, підприємств), а також майном, придбаним за рахунок власних коштів, тимчасово наданим у користування (крім розпорядження) чи на інших підставах, не заборонених законом.

- право власності громадського об'єднання зі статусом юридичної особи реалізовує його вищий орган управління в порядку, передбаченому законом та статутом громадського об'єднання. Окремі функції щодо управління майном за рішенням вищого органу управління громадського об'єднання можуть бути покладені на створені ним відповідно до статуту керівні органи, юридичні особи

8. Бухгалтерська документація

Відповідно до п 138.2 ст. 138 ПКУ витрати, що враховуються для визначення об'єкта оподаткування, визнають на підставі первинних документів, які підтверджують здійснення платником податку витрат, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачено правилами ведення бухгалтерського обліку та інших документів, установлених розділом II ПКУ. Зокрема п. 44.1 ст. 44 визначено, що

ГО підприємств, установ, організацій;

- грошові і майнові пожертвування, добровільні внески, гранти, безповоротна технічна допомога юридичних і фізичних осіб, зокрема, іноземних;
- інші надходження, не заборонені законодавством.

- громадські об'єднання, які отримують фінансову підтримку за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, зобов'язані подавати та оприлюднювати звіти про цільове використання цих коштів відповідно до закону.

(товариства, підприємства), відокремлені підрозділи таких об'єднань або передані громадським спілкам, утвореним цими громадськими об'єднаннями.

Також, в рамках супроводу громадських організацій проводилися наступні заходи:

- пошук тренерів, які проводять тренінги щодо сталості громадських організацій;
- розробка та укладання Меморандумів про взаємодію між донорськими організаціями та громадськими організаціями.

Для здійснення діяльності у напрямку надання соціальних послуг активісти повинні мати базові правові знання, оскільки розвиток громадської організації не може здійснюватися тільки за рахунок державних або донорських (грантових) коштів. Нестача коштів та інших ресурсів – дуже поширена ситуація для громадських організацій. Тож важливо навчитись грамотна шукати додаткові джерела фінансування: підтримка бізнесу, меценатів, фандрайзингові заходи, реклама, краудфандинг та фандрайзингові портали, соціальне підприємництво.

для цілей оподаткування платники податку зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством. Для бухгалтерського обліку господарських

операцій відповідно до ст. 9 Закону про бухгалтерський облік підставою є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій.

Первинні документи повинні мати такі обов'язкові реквізити:

- назву документа (форми);
- дату і місце складання;
- назву підприємства, від імені якого

складено документ, зміст і обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції;

- посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції та правильність її оформлення;
- особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

9. Облік особового складу

- Заява про прийняття на роботу.
- Наказ про прийняття на роботу.
- Трудовий контракт.
- Табелі обліку використання робочого часу.

10. Облік нарахування і виплати заробітної плати

- Розрахункова відомість.
- Розрахунок заробітної плати.
- Платіжна відомість.

11. Облік касових операцій

- Прибутковий касовий ордер.
- Видатковий касовий ордер.
- Журнал реєстрації прибуткових і видаткових касових ордерів.
- Касова книга.

12. Облік розрахунків з підзвітними особами

- Авансовий звіт.

13. Облік банківських операцій

- Рахунок -фактура.
- Платіжне доручення.
- Банківські виписки.

14. Облік матеріалів

- Накладна.
- Інвентаризаційний опис.
- Акт на списання матеріалів.

15. Облік основних засобів

- Акт приймання -передачі основних засобів.
- Акт на списання основних засобів.
- Акт на списання автотранспортних засобів.
- Інвентарна картка обліку основних засобів.

16. Звітність ГО

- Податковий Звіт про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації.
- Фінансова звітність.
- Інша податкова звітність (залежно від діяльності)

4.1 АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМИ

Відсутність реформування системи державної медичної допомоги, відсутність належного фінансування, брак фахового персоналу, відсутність державних програм по підтримці молодих спеціалістів у сільських районах, відсутність модернізації обладнання - основні виклики, з якими зіштовхується населення України.

Також, досить негативно впливає і посилює всі перераховані вище проблеми конфлікт на Сході України. Він додає проблему з психоемоційним станом населення, а як наслідок погіршується загальне здоров'я громадян. Утримання медичного персоналу має ключове значення для функціонування системи охорони здоров'я. Під час конфлікту медичні працівники перевантажені роботою, ризикують заразитися інфекційними захворюваннями через брак медикаментів або медичного устаткування і часто стають свідками травмуючих подій. З огляду на ці складнощі, чимало медичних працівників залишили східну частину України, що призвело до браку кадрів в регіоні. Особливою проблемою є брак висококваліфікованих лікарів, оскільки багатьом медичним працівникам, що залишилися, не вистачає підготовки, досвіду і спеціальних навичок, необхідних для лікування пацієнтів з травмами і медичними

ускладненнями. Багато працівників мають пенсійний, або близько пенсійний вік. Як наслідок, працівники охорони здоров'я вимушені застосовувати методи, що виходять за межі їх підготовки та компетенції.

Фізичний доступ до закладів охорони здоров'я уздовж лінії розмежування залишається ключовою проблемою через обмежений рух громадського транспорту, пошкодження дорожньої інфраструктури та обмеження пересування через контрольні-пропускні пункти. Усі ці обмеження також ускладнюють доступ машин швидкої допомоги до багатьох населених пунктів поблизу лінії розмежування. Найбільше від цього страждають люди з обмеженими можливостями, люди похилого віку та сім'ї з маленькими дітьми. Майже для кожного третього домогосподарства (30%), розташованого в 20-кілометровій зоні від лінії розмежування, відстань до медичного закладу є серйозною перешкодою в доступі до медичних послуг.

Довгострокові наслідки для захворюваності та смертності від захворювань, що не лікувалися, і травм, викликаних тривалою кризою, ставатимуть на заваді процесам відновлення і розвитку, а також можуть вплинути на життя наступних поколінь.

Трансформація системи охорони здоров'я та її вплив.

Поточний процес трансформації системи охорони здоров'я в Україні впливає на доступ до основних медичних послуг населення. Децентралізація системи охорони здоров'я на підконтрольній території потенційно можуть впливати на доступ до медичних послуг. У той час як ці підходи спрямовані на оптимізацію обмежених ресурсів, наявних в системі

охорони здоров'я, потрібна ретельна оцінка перетворень, що відбуваються. Розуміння впливу змін на надання медичної допомоги постраждалому від конфлікту населенню має важливе значення для планування й ефективного усунення прогалин і задоволення потреб.

4.2 МЕТА ЗА ЗАВДАННЯ МЕДИЧНОГО СУПРОВОДУ

Мета: ФНСП будуть готові здійснювати діяльність в сфері соціальних послуг

Завдання: Підготовка ФНСП шляхом передачі необхідних теоретичних і практичних знань для здійснення діяльності у сфері соціальних послуг.

Основні етапи:

1. Підготовчий етап: відбір потенційних учасників програми (*Додаток № 17 Лист опитувальник медичного напрямку. Перший етап.*)

2. Початкова навчально-тренінгова підготовка фахівців.

3. Медичний супровід під час професійної адаптації. Збір інформації, виявлення

проблемних питань.

4. Навчально тренінгова підготовка ФНСП. Другий етап. (Додаток № 18 Лист

опитувальник медичного напрямку. Другий етап)

5. Підтримка ГО.

4.3 ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП

На стадії відбору потенційних учасників перед медичними консультантами проекту було поставлено завдання провести відбір з урахуванням наступних факторів:

- фізичний стан та здоров'я учасника;
- визначення рівня компетенції в сфері медичних знань;
- розподіл бенефіціарів, згідно присвоєних їм групам, між учасників проекту.

Для вирішення поставлених завдань, медичними консультантами було розроблено анкету знань і проведені бесіди з потенційними ФНСП.

Отримані результати лягли в основу розробки плану початкового тренінгу для учасників програми.

4.4 ПОЧАТКОВА НАВЧАЛЬНО-ТРЕНІНГОВА ПРОГРАМА ФНСП

Перед фахівцями проекту стало досить складне завдання підготовки учасників. Рівень знань був настільки різний, що було прийнято рішення провести максимально великий тренінг для учасників і закрити якомога більше питань. До проведення тренінгу були залучені фахівці організації Червоний Хрест.

Особливу увагу було приділено інформації, що стосується заборон при наданні соціальних послуг. У стандартах и правилах роботи ФНСП чітко и досить жорстко розмежовуються послуги по питанням опіки та медичного догляду. Суворе табу стоїть на будь-якого роду маніпуляції пов'язаних з медичною допомогою (внутрішньо м'язові ін'єкції, медикаменти без призначення або без погодження з лікарем та інше).

Окрема увага приділяється особливостям соматичних порушень і вікових змін у бенефіціарів. Для надання максимально-ефективного соціального супроводу, фахівці соціальної опіки повинні бути інформовані про певні медичні характеристики та особливості найпоширеніших соматичних порушень, а також про правила і норми догляду за людиною, що має якість із подібних соматичних порушень. Захворювання будь-якого роду, а особливо у людей похилого віку, пов'язані з віковими змінами і несприятливими

Усі етапи навчання супроводжувалися відео презентаціями. Обов'язково в кінці кожного заняття був час для відповідей на пи-

умовами життя, тому необхідний особливий і дуже ретельний догляд. Велика ступінь успішної підтримки здоров'я і профілактика погіршень станів - це не тільки прийом призначених медикаментів, а також зміна способу життя з поправкою на поточний діагноз.

Ключові пункти програми тренінгу:

1. Особистісні якості фахівця з соціального догляду.
2. Вікові особливості поведінки літньої людини.
3. Принципи догляду за підопічними.
4. Особиста безпека.
5. Оцінка стану пацієнта
5. Анатомо - фізіологічні особливості людини похилого віку.
6. Правила вимірювання і контроль життєвих показників пацієнта.
7. Перша домедична допомога
8. Огляд місця пригоди .
9. Первинний огляд постраждалого
10. Рани.
11. Травми.
12. Транспортування переміщення постраждалого:
13. Опіки та відмороження
14. Забезпечення правил безпеки при прийомі медикаментів.
15. Основи правильного харчування.
16. Інфекція і дезінфекція.

тань. На всіх етапах проводилася оцінка засвоєності матеріалу, шляхом підготовлених заздалегідь опитувальників.

У кінці тренінгу було проведено фінальне опитування. В опитувальник увійшли ключові питання по усім напрямкам. Результати були зведені в загальну таблицю. Були виявлені сильні і слабкі учасники проекту, а також ті проблемні питання, які вимагали

додатково навчання. Також на підставі отриманих даних медичними консультантами проекту був розроблений план заходів та інформаційна підтримка для ФНСП під час етапу професійної адаптації.

4.5 МЕДИЧНИЙ СУПРОВІД ПІД ЧАС ПРОФЕСІЙНОЇ АДАПТАЦІЇ

Під час професійної адаптації медичні консультанти виконували виїзди до підопічних бенефіціарів проекту. При кожному візиті фахівців проекту, при оглядах бенефіціарів, обов'язково були присутні ФСПП, за якими були закріплені ці бенефіціари. Співробітниками проекту перевірялися знання, вміння, довались консультації, пояснювались складні моменти. Перевірялося ведення і заповнення документації. Проводилось навчання використанню дозволених приладів для скринінгу захворювання (тонометр, глюкометр та інше). Протягом усього етапу збиралася і систематизувалася інформація зі складних питань. Також збиралася статистика по нозології в регіоні.

В рамках здійснення діяльності були зроблені цікаві висновки, які стосувалися роботи ФНСП. Явну перевагу в оцінці роботи мали ті локації, де ФНСП були об'єднані в ініціативні групи. Інформація, яка лунала від фахівців проекту засвоювалася набагато краще. Досить часто відзначалися випадки взаємодопомоги між ФНСП. Ті співробітники, які мали в минулому медичну освіту часто консультували і допомагали знайти вихід з ситуації, що склалася іншим співробітникам, не чекаючи приїзду команди проекту. Можна зафіксувати, що в населених пунктах, де ФНСП були об'єднані, фіксувався набагато вище рівень компетенції ФНСП.

4.6 КОРЕКЦІЙНА НАВЧАЛЬНО-ТРЕНІНГОВА ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ ФНСП. ДРУГИЙ ЕТАП

Як раніше зазначалось, в рамках медичного супроводу, була зібрана інформація і проблемні питання, котрі вимагали додаткового навчання. Також були зроблені висновки, щодо необхідного об'єднання ФНСП в ініціативні групи або ГО для більш ефективної роботи. Виходячи їх цих даних медичними спеціалістами проекту був складений план навчально-тренінгової підготовки для другого етапу.

Особливу увагу було приділено пандемії COVID 19. На момент проведення другого тренінгу, Україна вже перебувала в складній ситуації. Постійно збільшувалася кількість захворілих, були введені карантинні обме-

ження. Так як основною групою бенефіціарів, котрі потрапляли до групи ризику були люди похилого віку, медичними консультантами проекту були розроблені рекомендації для здійснення діяльності ФНСП. В екстреному порядку, по мірі надходження інформації від офіційних джерел, інформація доводилась до ФНСП. В рамках проекту було надано матеріально-технічну допомогу у вигляді виданих засобів індивідуального захисту та дезінфікуючої рідини. Також співробітники проекту взяли на себе контроль за дотриманням розроблених процедур під час карантину. Почали впроваджувати телемедицину там, де це було можливо з урахуванням технічних умов.

План програми

1. Пандемія COVID 19. Ризики, обмеження, життя в рамках карантину. Ризики та профілактичні заходи для ФНСП. Аспекти роботи на дому (відповіді на запитання).

2. Дієтичне харчування в геронтології

для осіб з обмеженими можливостями. Використання інструментів державної допомоги у впровадженні соціальних послуг (програма «Доступні ліки»).

3. Реформування системи охорони здоров'я.

4. Можливості використання переваг телемедицини у діагностиці захворювань та консультаціях лікаря.

5. Розробка плану екстреного реагування у надзвичайних ситуаціях. Рекомендації для ГО. Медичні консультанти проекту, до завершення терміну проекту, продовжували

просвітницьку підтримку ГО та ініціативних груп. Постійне оновлення та пояснення інформації з сайтів НСЗУ (Національної Служби Здоров'я України), МОЗ (Міністерство Охорони Здоров'я), ЦГЗ (Центр Громадського Здоров'я), ВООЗ (Всесвітня Організація Охорони Здоров'я).

4.7 ПІДТРИМКА ГО

Під час проведення навчального тренінгу був розроблений загальний план екстремального реагування в надзвичайній ситуації (*Додаток № 19 План екстреного реагування у разі надзвичайної ситуації*). Далі цей план був адаптований та впроваджений для кожного населеного пункту. Командою медичних консультантів було запропоновано ввести посаду «диспетчера надзвичайної ситуації». У плані чітко описані посадові обов'язки усіх учасників. Впровадження такого плану матиме позитивний вплив на багато факторів, а саме:

- дисциплінує учасників ситуації, показавши їм процедурний підхід до рішень складних ситуацій;
- забезпечить максимально ефективну, злагоджену роботу команди;
- зменшить час реакції на складну, надзвичайну ситуацію;
- підвищить рівень відповідальності членів команди;
- надасть приклад для інших мешканців населеного пункту та соціалізує їх;
- дозволить відчувати себе максимально захищеними і підготовленими учасників ситуації.

ПОСИЛАННЯ

1. Конституція України.
2. Загальна декларація прав людини.
3. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод людини.
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 №436-IV.
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 №435-IV.
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 №2755-VI.
7. Указ Президента України від 26.02.2016 №68/2016 «Про сприяння розвитку громадянського суспільства».
8. Закон України від 22.03.2012 №4572-VI «Про громадські об'єднання» .
9. Закон України від 15.05.2003 №755-IV «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань».
10. Закон України від 05.07.2012 №5073-VI «Про благодійну діяльність та благодійні організації» .
11. Закон України від 21.03.1991 №875-XII «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні».
12. Закон України від 16.12 1993 №3721-XII «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні».
13. Наказ від 13.11.2013 №760 «Домашня опіка».
14. Закон України від 05.07.2012 №5073-VI «Про благодійну діяльність та благодійні організації».
15. Закон України від 22.10.1999 №1192- XIV Про гуманітарну допомогу».
16. Закон України від 01.04.2016 №4360 Про гуманітарну допомогу в кризових ситуаціях».
17. Закон України від 15 травня 2003 року №755-IV «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань».
18. Закон України від 21 травня 1997 року №280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні».
19. Закон України від 17 січня 2019 року №2671-VIII «Про соціальні послуги».
20. Постанова КМУ від 13.07.2016 №440 «Порядок ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та виключення з Реєстру».
21. Наказ Міністерства фінансів України від 29.09.2017 №822, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 25 жовтня 2017 р. за № 1306/31174 «Про затвердження Положення про реєстрацію фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків».
22. Постанова КМУ від 1 червня 2020 р. № 587 «Про організацію надання соціальних послуг».
23. Закон України від 16.07.1999 №996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Інші джерела

1. Методичні матеріали та рекомендації Національної Служби Здоров'я України (НСЗУ).
2. Методичні матеріали та рекомендації Міністерства Охорони Здоров'я України (МОЗ).
3. Методичні матеріали та рекомендації Центру Громадського Здоров'я України (ЦГЗУ).
4. Методичні матеріали та рекомендації Всесвітній Організації Охорони Здоров'я)(ВООЗ).